

Innst. 31 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:85 S (2013–2014)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om barnevern – ideelle organisasjoner og skjermede anbud

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at helse- og sosiale tjenester gitt av ideelle aktører har vært og er viktige samarbeidspartnere for velferdsorganisering og tilbud i Norge.

Forslagsstillerne viser videre til at EUs nye anskaffelsesdirektiv skal tre i kraft 1. januar 2016, og at Norge ikke har lyktes med å få unntak for private, ideelle organisasjoners virksomhet.

Det fremgår av forslaget at statsråd Solveig Horne opplyste i Stortinget 20. mai 2014 at hun ville gjennomføre egne anbudsrunder i barnevernet, gjennom en (midlertidig) ordning med skjermet konkurranse fra 1. februar 2015 og 14 måneder framover.

Forslagsstillerne viser til at alle som berøres av dette vil måtte få svært krevende arbeidsforhold, med en så kort varighet. Dette vil først og fremst gjelde de barna som har sin trygghet knyttet til de aktuelle institusjonene, men også ansatte og ledelse.

Forslagsstillerne viser videre til at Helse Vest, som omfattes av samme regelverk, har lyst ut anbud om tverrspecialisert rusbehandling, med seks pluss to års varighet på anbudet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommende anbud i barnevernet får tilsvarende anbudslengde

som den som er lagt til grunn i Helse Vest for tverrsektoriell rusbehandling. Stortinget ber derfor regjeringen utnytte handlingsrommet fram til nytt EU-direktiv om offentlige anskaffelser innlemmes i norsk rett, og ta i bruk maksimal anbudslengde i avtaler med ideelle aktører.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Dag Sele, viser til forslaget fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om å be regjeringen sikre at kommende anbud i barnevernet får tilsvarende anbudslengde som den som er lagt til grunn i Helse Vest for tverrsektoriell rusbehandling, samt be regjeringen utnytte handlingsrommet fram til nytt EU-direktiv om offentlige anskaffelser innlemmes i norsk rett, og ta i bruk maksimal anbudslengde i avtaler med ideelle aktører.

Komiteen viser til at representantforslaget handler om anbudslengden i avtaler med ideelle aktører på barnevernsfeltet. Komiteen er enig i at en viss anbudslengde er hensiktsmessig for begge avtaleparter da dette innebærer forutsigbarhet og stabilitet.

Komiteen viser videre til at en samlet komité i forbindelse med behandlingen av representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Liv Signe Navarsete og Marit Arnstad om å videreføre samarbeidsavtalen mellom staten og ideell sektor og om

egne anbudsrunder for ideelle organisasjoner innen barnevernet, jf. Innst. 190 S (2013–2014) og Dokument 8:17 S (2013–2014), understreket at:

«Komiteen mener at ideelle organisasjoner er med på å øke mangfoldet og sikre gode tilbud til barn og unge i barnevernssektoren, sammen med offentlige og private kommersielle aktører. Det er viktig å bevare dette mangfoldet og sikre at ideelle organisasjoner kan fortsette sitt arbeid. Komiteen er opptatt av at barn og unge i barnevernet skal få et godt tilbud, og viser til at arbeid i barnevernet er relasjonsbasert og dermed krever forutsigbarhet og kontinuitet. Komiteen ser behovet for gode vilkår og langsiktighet for de ideelle organisasjonene som tilbyr barnevernstjenester.»

Komiteen viser videre til at regjeringen i budsjettproposisjonen for 2015 fra Helse- og omsorgsdepartementet (Prop. 1 S 2014–2015) slår fast at:

«Regjeringen ønsker også at handlingsrommet for å inngå langvarige og løpende avtaler ved offentlige anskaffelser skal utnyttes for å sikre brukere og pasienter gode og stabile tjenester. Økt bruk av langvarige og løpende avtaler vil også bidra til mer stabile rammevilkår for ideelle organisasjoner som leverer helse- og sosialtjenester.»

Komiteen viser til at statsråd Solveig Horne i Stortinget 20. mai 2014 opplyste at hun ville gjennomføre egne anbudsrunder i barnevernet, gjennom en (midlertidig) ordning med skjermet konkurranse fra 1. februar 2015 og 14 måneder framover.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, vil bemerke at anbudet som nå er utlyst er kortere enn normalt for å få felles utløpsdato med øvrige private barnevernsinstitusjoner. Dette muliggjør en felles anbudsrunde for ideelle og private kommersielle.

Flertallet påpeker at følgende forslag fra Arbeiderpartiet ikke fikk flertall under Stortingets behandling 20. mai 2014:

«Stortinget ber regjeringen videreføre ordningen med skjermede anbud for ideelle tilbydere innen barnevernet i minst samme omfang som i dag.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener det er uheldig at anbud utlyses med så kort varighet, og vil peke på den usikkerhet og mangel på forutsigbarhet dette innebærer for barna, de ansatte og virksomhetene.

Komiteen viser til at forslagsstillerne peker på at Helse Vest, som omfattes av samme regelverk, har lyst ut anbud om tverrspesialisert rusbehandling med seks pluss to års varighet på anbudet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener langvarige eller løpende avtaler burde vært inngått også i den aktuelle anbudsrunder på barnevernsfeltet. Det vises til brev fra statsråden datert 15. oktober 2014 (vedlegg) der statsråden gjør rede for at hun ikke ønsker å avbryte den pågående anbudskonkurransen. Disse medlemmer tar dette til etterretning.

Komiteen mener ideelle aktører kan og bør bidra med sine tjenester på barnevernsfeltet, og på helse- og sosialfeltet mer generelt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener det er et politisk mål og en politisk oppgave å sikre at den ideelle sektoren bevares. De ideelle organisasjonene og tilbudene er en viktig del av det sivile samfunn. For å sikre de ideelle virksomhetene er det helt nødvendig med mer forutsigbarhet for de ideelle aktørene. Disse medlemmer mener langsiktighet er et gode for alle parter. Disse medlemmer mener det er viktig å ha fokus på kvalitet framfor pris, og langsiktighet i stedet for kortsiktighet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, mener det er viktig å sette søkelys på kvalitet og pris, og at langsiktighet er viktig. Flertallet viser i denne sammenheng til Høyres og Fremskrittspartiets merknader i Innst. 90 S (2013–2014).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener de ideelle aktører har noe unikt å bidra med som leverandører av velferdstjenester. De bidrar med et tjenestetilbud som er preget av høy kvalitet, mangfold og fleksibilitet. De ideelle aktørene har et sterkt brukerfokus, de kommer tett på pasientene og brukerne, og de preger ofte lokalmiljøet de opererer i.

Disse medlemmer mener det er viktig og riktig å skjelne mellom ideelt basert og kommersielt basert virksomhet. Disse medlemmer viser til at ideelle virksomheter har et tydelig verdigrunnlag og samfunnsnyttig formål. Disse organisasjonene er ofte rettet mot behov og deler av befolkningen som enten ikke får tjenester, eller som får tjenester som ikke er godt nok tilpasset behovene. De er ofte rettet mot deler av befolkningen som har svak kjøpekraft. Disse medlemmer vil peke på at de ideelle aktørene ofte forvalter en type tillit hos brukerne som synes å knytte seg til det særegne ved å være ideell. Disse medlemmer vil også peke på at de ideelle arbeider etter kostnadsdekkende prinsipper, men de opererer ikke med overskudd som et motiv. Ideelle aktører benytter alt økonomisk overskudd til virk-

somhetens formål. Disse medlemmer viser videre til at ideelle aktører ofte har et personale som er sterkt identifisert med formålet, de er langsiktige når det gjelder utvikling av arbeidsmetoder og kompetanse, og de er ubyråkratiske og kan raskt tilpasse seg nye behov. Disse medlemmer mener dette er eksempler på særpreg ved ideelle aktører som gir dem andre forutsetninger for å kunne ivareta behov og tjenester enn både offentlige og private kommersielle aktører. Disse medlemmer ønsker å legge til rette for at de ideelle virksomhetene skal kunne fortsette å tilby løsninger som verken det offentlige eller kommersielt baserte virksomheter kan tilby.

Disse medlemmer vil videre påpeke at de ulike forutsetningene også handler om økonomiske og praktiske forhold, for eksempel at de ideelle ikke har stor egenkapital i ryggen, de har ikke egne avdelinger som jobber med innsalg og anbudsutforming, de gir ansatte gode lønns- og pensjonsavtaler, pensjonsavtalene gir langvarige, tunge forpliktelser. Disse medlemmer mener dette er blant forutsetningene som gjør at ideelle aktører trenger andre rammer enn kommersielle aktører for å overleve. Disse medlemmer mener det er grunn til å peke på utviklingen som viser at dersom de ulike aktørene skal operere på like betingelser, vil de kommersielle raskt utkonkurrere de ideelle.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, vil påpeke at ulike betingelser for enkelte aktører vil være konkurransevridende. Flertallet mener det må etterstrebes at de ulike aktørene skal gis mest mulig like betingelser.

Komiteen viser til at EUs nye anskaffelsesdirektiv skal tre i kraft 1. januar 2016. Forslagsstillerne påpeker at Norge ikke har lyktes med å få unntak for private, ideelle organisasjoners virksomhet, men at sosiale og miljømessige hensyn skal kunne vektlegges innenfor direktivet. Komiteen viser til at regjeringen og Stortinget i forbindelse med gjennomføringen av direktivet må lage nye særskilte regler for helse- og sosialtjenester. Komiteen forventer at regjeringen i sine forslag til nye retningslinjer vil utforme disse på en måte som gir stabile, trygge og forutsigbare rammer og vilkår for de ideelle aktørene. Komiteen viser til at det er gjort rettslige vurderinger som viser at det fortsatt vil være et handlingsrom for norske myndigheter for å støtte opp om ideelle aktører innenfor rammene av EU/EØS-retten også etter innføring av det nye direktivet 2014/24.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti forventer at norske myndigheter vil benytte handlingsrommet innenfor direktivet, samt inngå langvarige og løpende avtaler med ideelle tilbydere i tiden frem til direktivet trer i kraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, forventer at norske myndigheter vil vurdere handlingsrommet innenfor direktivet, med sikte på å etablere likest mulig vilkår for de ulike aktørene på barnevernsområdet frem til direktivet trer i kraft.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener en sterk ideell sektor er en nødvendig forutsetning for et godt velferdssamfunn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, mener ideell sektor på barnevernsområdet er kompetent og yter gode tjenester. De ideelle aktørene bidrar på en god måte til mangfoldet blant institusjoner. Dette er viktig, slik at barnevernet i størst mulig grad kan tilby et tilbud som passer de ulike barns behov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen lyse ut ny konkurranse forbeholdt ideelle aktører om kjøp av faste barnevernsplasser etter 1. februar 2015, med kort tilbudsfrist og med kontraktsperiode fra 1. april 2016, med tilsvarende kontraktslengde som den som er lagt til grunn i Helse Vest for tverrsektoriell rusbehandling.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen lyse ut ny konkurranse forbeholdt ideelle aktører om kjøp av faste barnevernsplasser etter 1. februar 2015, med kort tilbudsfrist og med kontraktsperiode fra 1. april 2016, med tilsvarende kontraktslengde som den som er lagt til grunn i Helse Vest for tverrsektoriell rusbehandling.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og til sine merknader og rår Stortinget til å fatte følgende

vedtak:

Dokument 8:85 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om barnevern – ideelle organisasjoner og skjermede tilbud – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. november 2014

Svein Harberg
leder

Dag Sele
ordfører

Vedlegg:

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 15. oktober 2014

**DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
SR/mb	14/3438	15.10.2014

Svar på dokument 8:85 S (2013-2014) - Ideelle organisasjoner og skjermede anbud innen barnevernet

Det vises til representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om barnevern – ideelle organisasjoner og skjermede anbud.

Forslaget:

Stortinget ber regjeringen sikre at kommende anbud i barnevernet får tilsvarende anbudslenge som den som er lagt til grunn i Helse Vest for tverrsektoriell rusbehandling. Stortinget ber derfor regjeringen utnytte handlingsrommet fram til nytt EU-direktiv om offentlige anskaffelser innlemmes i norsk rett, og ta i bruk maksimal anbudslenge i avtaler med ideelle aktører.

Svar:

Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat) har ansvaret for å etablere og drifte barnevern-institusjoner, samt kjøpe institusjonsplasser fra private. Etaten skal sørge for at alle barn som har behov for det, får et forsvarlig institusjonstilbud. Bufetat kjøper barneverntjenester for å dekke det samlede behov for denne type tjenester. Omtrent halvparten av institusjonstiltakene blir i dag levert av private aktører, og omtrent 40 prosent av disse igjen blir levert av de ideelle aktørene. Både ideelle og andre private aktører er dermed sentrale leverandører til det statlige barnevernet.

Jeg anerkjenner at ideelle organisasjoner har en lang og verdifull erfaring i arbeidet med å hjelpe utsatte barn og unge, men jeg erfarer også at andre private aktører utfører en god jobb på dette området. Ideelle aktører i barnevernet har frem til 31. januar 2015 avtaler om kjøp av faste barnevernplasser.

I regjeringserklæringen står det at kommunene skal gis rett til fritt å velge barneverntiltak, etter en vurdering av kvalitet, pris og hva som gir best hjelp til det enkelte barn, uavhengig av hvem som leverer tiltaket.

Regjeringen er godt i gang med å følge opp dette og å vurdere hvordan utsatte barn og unge kan få et best mulig tilbud, herunder hvilke rammebetingelser som skal legges til grunn ved kjøp av tjenester fra private aktører i fremtiden. Jeg har i den forbindelse gitt Barne-, ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) i oppdrag å utrede konsekvenser av å likestille alle private aktører som statlig barnevern kjøper tiltak fra. Utredningen vil foreligge før jul i 2014.

Jeg har i påvente av denne utredningen bedt Barne-, ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) gjennomføre en skjermet konkurranse om kjøp av institusjonsplasser i barnevernet forbeholdt ideelle aktører, med kontraktperiode fra 1. februar 2015 til 31. mars 2016. Kontraktene vil da få samme utløpsdato som kontraktene med de andre private aktørene. Bufdir er nå i gang med å gjennomføre denne anbudskonkurransen med tilbudsfrist 15. oktober. Kontrakter er planlagt inngått rundt årsskiftet 2014 – 2015.

Lov om offentlige anskaffelser setter klare begrensninger på mulighetene til å endre premissene for en anskaffelse etter at denne er utlyst. Det betyr, for denne anskaffelsen, at det er mulig å avlyse denne, men sannsynligvis er det ikke mulig å f.eks. utvide kontraktperioden på den konkurransen som allerede er i gang. Grunnene til dette kan være flere; det kan være eksisterende aktører blant de ideelle som har valgt å stå over en konkurranse med avgrenset kontraktlengde, det kan finnes nye interessenter i markedet som kunne tenkes å etablere f.eks. en stiftelse for å konkurrere om en langsiktig kontrakt, og det er grunn til å tro at prisingen av plasser knyttet til en kortsiktig kontrakt vil være annerledes enn ved en lengre kontrakt, fordi økt risiko søkes bygd inn i prissettingen.

Det er min vurdering at det ikke vil være formålstjenlig å avbryte den pågående konkurransen blant ideelle tilbydere nå. Frist for innsendelse av anbudsdokumenter går ut i dag, 15.10. De ideelle som har gitt inn anbud har lagt ned et stort arbeid i dette og det er satt opp en fremdriftsplan frem mot kontraktssignering som innbyderne forholder seg til. Et avbrudd nå vil etter min vurdering skape økt usikkerhet hos de ideelle tilbyderne. Jeg vil derfor ikke be Bufdir avbryte den pågående anskaffelsen. I stedet vil jeg vurdere rammene for neste anbud i lys av pågående utredninger fra Bufdir om fremtidige anskaffelser som de skal levere innen 15.11. i år. I tillegg vil jeg i forhold til fremtidige konkurranser vurdere hvilket handlingsrom og muligheter EØS-avtalen gir for å imøtekomme ønsker fra ideelle tilbydere.

Det har også blitt reist spørsmål om hva som er konsekvensen for barn og unge som trenger institusjonstilbud når det inngås avtaler av kort varighet. Opphold på institusjon er i nesten alle tilfeller av begrenset varighet. Når kontrakter går ut forsøkes det etablert overgangsordninger, slik at barn slipper å flytte. Noen ganger etableres det avtaler om enkeltkjøp av plasser ut over en kontraktperiode for å beholde stabiliteten i oppholdet for den enkelte beboer. Å finne gode overgangsordninger som sikrer barna ved utløp av kontraktperioder er en allmenn problemstilling som ikke skiller mellom kontraktlengde, men en utfordring som alltid vil oppstå når en kontrakt går mot avslutning.

Med hilsen

Solveig Horne
Solveig Horne